

Letnik 4, številka 4 / (december) 2005

[Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik, Marino Kačič

Naročnikov v elektronski in zvočni obliki: 926

=====
Opozorilo: Avtorji prispevkov so sami odgovorni za svoja stališča!

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite se na brezplačen e-Rikoss](#)

KAZALO

- [1. UVODNIK: Ne na papirju, v praksi bi radi dobro rehabilitacijo](#)
- [2. AVTOPORTRET: Darko Petrovič](#)
- [3. INTEGRACIJA: Iz prakse o integraciji slepih in slabovidnih otrok/mladostnikov](#)
- [4. DOBRO JE VEDETI: Največja svetovna konferenca o okvarah in izgubi vida](#)
- [5. TEST: Predstavitev ZoomText-a 9.0](#)
- [6. NAMIGI IN NASVETI: Shranjevanje zaslona v sliko, Tipkanje znakov s pomočjo številčnice](#)
- [7. OGLASNA DESKA: Plesna predstava študentov invalidov na Švedskem](#)
- [8. POPOTNIŠKI UTRINKI: Potovanje študenta po Belgiji in Londonu](#)
- [9. OPLEMENITIMO DENAR: Plačaj najprej sebi](#)
- [10. NOVIČKE: Zgrešeni klic, Novi ponudnik širokopasovnega dostopa T-2, kdaj je nastal Mesec, Kazaa s proti-piratsko zaščito, Firefox agresivnejše do uporabnikov](#)

UVODNIK: Ne na papirju, v praksi bi radi dobro rehabilitacijo

Spoštovani!

Smo ravno v času, ko se oblikuje rehabilitacija za osebe v odraslem obdobju. Zakonodaja je marsikaj že uredila, nekaj pa še bo v prihodnosti. Učinkovitost izvajanja pa je v veliki meri odvisna tudi od organiziranja v praksi, od nosilca in oseb, ki izvajajo rehabilitacijo. Razumljivo je, da so politiki in funkcionarji zadovoljni z

doseženim, kot rečeno zakonsko je solidno nastavljeno. Ali smo lahko tudi vsi strokovnjaki in bodoči uporabniki tako zadovoljni?

Kako je urejeno na papirju oziroma pogled od »zgoraj navzdol«?

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Ur. L. 63/2004 in dopolnjen ur. L. 72/2005), ki v zadnji različici velja od sredine avgusta, v prvem členu opredeli svoje področje veljavnosti: »(1) S tem zakonom se ureja pravica do zaposlitvene rehabilitacije in nekatera vprašanja zaposlovanja invalidov ter določajo druge oblike, ukrepe in vzpodbude za njihovo zaposlovanje ter način njihovega financiranja.«

Po tem zakonu dobivamo t.i. kvotni sistem, kar pomeni, da bodo delodajalci, ki imajo zaposlenih več kot 20 oseb, morali zaposliti določen delež invalidov ali če tega ne bodo storili, v tem obsegu vplačati nadomestilo v Sklad za zaposlitev invalidov iz katerega se bo financiralo zaposlovanje, adaptacija delovnega mesta, vzpodbujanje zaposlovanja težje zaposljivih ipd. Zakon tudi določa mrežo izvajalcev rehabilitacije pri kateri ima osrednjo vlogo Inštitut za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani. Poleg tega zakon opredeli tri nove oblike zaposlovanja oz. vzpodbujanja zaposlovanja (zaščiteno delovno mesto, delovno mesto s strokovno podporo in tehnično prilagojeno delovno mesto). Nazadnje opredeli tudi postopek za usmerjanje, rehabilitacijo, oceno delovne sposobnosti upravičencev ipd.

Kako je v praksi oziroma pogled »od spodaj navzgor«?

Iz strokovne literature, delovne prakse in osebne izkušnje lahko rečem, da so potrebe in način dela odvisen od: (1) vrste in stopnje invalidnosti, (2) osebne strukture in predhodnih sposobnosti rehabilitanta, (3) okolja v katerem je živel in okolja v katerem bo živel. V določenih primerih je možna kratka ambulantna obravnava, kjer upravičencu pokažemo pripomočke, ga usmerimo v potrebne tečaje in izvedemo potrebno zdravljenje. (svetovalna in medicinska obravnava) V težjih primerih kamor spada huda ali popolna okvara vida, včasih v kombinaciji s kakšno drugo težavo ali boleznijo. (svetovalna, medicinska in terapevtska obravnava) V prvem primeru je ambulantni medicinski model dovolj, v drugem je potreben kompleksnejši več obsegajoč psihosocialni model, ki vključuje različne stroke. Slednjega ni možno izvajati ambulantno, niti ne z osebami, ki bi delali pogodbeno kot se razmišlja. Tudi stacionarna obravnava z parcialnimi strokovnimi prijemi različnih strok ne bo dovolj, da bi privedla do reorganizacije osebnosti in psihosocialnih sposobnosti, kajti stare veščine/sposobnosti pri taki osebi niso uporabne, za pridobitev / naučite novih pa potrebuje človek: (1) daljši permanenten odnos s strokovnjakom, (2) ustrezno psihosocialno okolje v katerem bo razvijal poleg tehničnih tudi psihosocialne veščine in tako dosegel resocializacijo. Predstavljajte si, da otrok ne bi imel družine in bi odraščal tako, da bi hodil občasno ali nekaj časa ostal v šoli. Ali bi lahko razvil vse to čemur rečemo človek v širokem smislu besede?

Zakaj izvajanje od zgoraj navzdol večinoma ne privede do želenih rezultatov?

Spomnimo se naše bivše države, kjer smo imeli kopico odličnih idej, programov in želja. Žal je država propadla, ker ni bilo predvidenih rezultatov. Bližji primer je integracija oseb s posebnimi potrebami v redne šole. Kdor pozna prakso ve, da je na

papirjih (od zgoraj navzdol) urejeno dokaj dobro, da pa v praksi ne funkcionira (od spodaj navzgor), ker ljudje, ki bi morali učiti niso usposobljeni za tako delo. Ker se strokovnjaki ne morejo zediniti ali kot nekateri pravijo –skrivajo nemoč za etiketo strokovnosti. Ker se starši bojijo, da bodo otroci potegnili kratko in so zato raje tiho ter se znajdejo vsak po svoje. Ker ministrstvo, ki naj bi bilo koordinator in financer tega projekta očitno temu ni kos.

In rezultat? Imeti moraš srečo, iznajdljive in neupogljive starše, naleteti na intuziastične učitelje posameznike, sam biti dovolj predrzen in trmast, da pelješ naprej. Kaj pa tisti, ki tega nimajo? Kaj bo z njimi čez nekaj let, ko bo v višjih razredih šolanje zahtevnejše? Imamo že izkušnje, da se nekateri vračajo v zavod ali se jim popušča. Bomo takrat rekli, da inštitucije niso ustrezno peljale tega projekta ali bomo rekli, da učenec ni sposoben za tako šolanje? Ali se ne lahko zgodi nekaj podobnega z odraslimi osebami, ki pridejo v položaj hude ali popolne okvare vida? Kako bo sklad za zaposlovanje invalidov spodbujal zaposlovanje, če ne bodo rehabilitirani ljudje dovolj samostojni ali če bodo permanentno doživljali frustracije, ki jim ne bodo kos? Ste že kdaj videli, da je delodajalec zaposlil nemočno, zbegano ali napol učinkovito osebo? Ali naj gradimo sodobne azile, kjer bodo taki ljudje lahko delali?

Prav. Ni pa niti pošteno, niti strokovno, da bi se zaradi neustreznih odločitev stroke in politike prevalilo odgovornost na nemočne ljudi. Če smo dovolj zreli strokovnjaki ali politiki, pa se pogovarjajmo o rešitvah, ki bodo temeljili na uporabnikovih potrebah in ne na potrebah proračuna, politike, kadrovanja. Sicer bodisi delamo s figo v žepu, bodisi se ne zavedamo kaj delamo.

Na koncu naj vam drage bralke in dragi bralci voščim srečno novo leto! V Prihodnjem letu pa vam želim zdravja, upanja in sreče!

Urednik, Marino Kačič

[Na kazalo](#)

AVTOPORTRET: Darko Petrović

Sem Darko Petrović, rojen, 25. marca 1980, v Ljubljani. Kot otrok in fant sem odlično videl. V osnovni šoli nisem bil dober učenec. Košarka, nogomet in drugi športi so me bolj veselili. Vpisal sem se na Gradbeno in Ekonomsko šolo. Prvi letnik sem končal s prav dobrim. Bil sem v drugem letniku Srednje Gradbene in Ekonomske šole, ko sem se z avtobusom peljal domov. Ta dan smo imeli prakso, zato sem bil malo utrujen. Med vožnjo sem opazil, da vidim vsako stvar dvojno. Doma sem mami povedal, da vidim vse dvojno. Po pogovoru sva se zmenila, da pojdem naslednji dan k zdravniku. Zdravnica me je pregledala, in ker ni ugotovila ničesar, mi je napisala napotnico za okulista. Pri okulistu sem opravil vse možne preiskave, le ena preiskava je pokazala, da je nekaj narobe z mojim vidom. In sicer, na tej preiskavi bi moral videti samo eno rdečo piko, jaz pa sem videl dve. Zopet sem dobil napotnico, tokrat naj bi odšel slikat glavo.

Zdravnik, ki mi je slikal glavo mi je povedal, da moram nujno ostati v bolnici.

Naslednji dan sem od mame izvedel, da imam tumor ali cisto. Po enem mesecu v bolnišnici mi je na viziti zdravnik obelodanil, da bom šel na operacijo. S profesorjem Dolencem sem se dogovoril, da odpovem operacijo in da se poskušam pozdravit s preventivnim zdravljenjem. Profesor se je z menoj strinjal in mi dovolil, da se poskušam tako pozdraviti. Doma sem srečen, da nisem odšel na operacijo, z mamom naredil načrt preventivnega zdravljenja. Seveda pa to ni bilo lahko. Mama mi je pripravila vse kar bi moral jemati, a jaz se nisem tega držal. Za moje zdravljenje bi jaz moral nehati kaditi in nasploh spremeniti način življenja. Nisem se zavedal, kaj pomeni ta bolezen. Vse moje slabe lastnosti sem obdržal, zato zdravljenje ni moglo biti uspešno.

Vid mi je začel pešati. Vsak dan je bilo slabše. Sam nisem več mogel iti ven. Ker se je iz dneva v dan slabšalo in skoraj da nisem mogel hoditi, sem dobil od moje zdravnice napotnico za magnetno resonanco. Zdravnik mi je povedal, da so izvidi zelo slabi. Dobil sem napotnico za operacijo. Prvič odkrit tumor je meril okrog dva centimetra. Sedanja preiskava z magnetno resonanco pa je pokazala, da je tumor še zrasel in spustil korenine med možganske brazde. Operacija je bila uspešna. Ker je bil tumor karcinogen, sem moral še na obsevanje in kemoterapijo. Potekalo pa je tako, da sem en teden v žilo jemal kemoterapijo. Tri tedne pa sem bil v Centru za boleznin otrok v Šentvidu pri Stični.

Tu sem se naučil slepega tipkanja in v celoti eno leto užival. Mama, ki se je ves ta čas trudila okrog moje rehabilitacije, ji je to tudi uspelo. Imel sem srečo, saj sem ujel zadnji vlak za Škofjo Loko. Tja sem prišel naravnost iz Šentvida pri Stični. Tu sem se prvič srečal z brajevo pisavo. Uf, čuden občutek. List, ki sem ga dobil v roke mi ni nič povedal. Moj vtis je bil, da si s tem lahko dobro zmasiram prste, ne pa da bom lahko kdaj to bral. Da bi dobil občutek v prst s katerim bom bral, sem treniral z žeblički, katere sem vtikal v ploščo. Bilo je potrebno napraviti dva stolpca po tri žebličke. Potem ko sem dobil občutek kako zgleda brajeva celica, sem lahko prešel na črke. Ko mi je to dovolj dobro šlo, sem dobil manjše žebličke in z njimi počel isto. Po dveh, treh tednih sem prešel na list z brajevo pisavo. Vzporedno z učenjem brajeve pisave, sem se učil orientacije, računalništva in vsakdanja opravila slepih in videčih. Delo z računalnikom in brajevo pisavo me je učil Ivan Mlačnik. Pri brajevi pisavi, sem se vsak dan naučil kako novo črko. Počutil sem se kot v prvem razredu, ko smo se učili abecede.

Pri računalništvu sem spoznal še enega od pripomočkov. Ta pripomoček se imenuje brajev zaslon. Ta, ki ga imam jaz je manjši. Širok je dvajset centimetrov. Ima štirideset brajevih celic oz. znakov in ukazne tipke. Za delovanje takega brajevega zaslona pa je potreben program vmesnik Jaws. Da bi uporabljal brajev zaslon sem se moral naučiti uporabljati računalnik. Počasi, a vztrajno sem osvojil osnove uporabe Worda in interneta.

Ponovno sem se moral učiti tudi hoditi, tokrat z belo palico. Na začetku sem hodil po prostorih, ki sem jih uporabljal. Ko sem nekako spoznal dobro pomen palice, sem odšel z delavko mobilne službe odkrivat še zunanji del sveta. Pri »vos-u« sem se učil kuhati, uporabljati pralni stroj, pospravljati prostore in drugo. V kuhinji sem si najprej pogledal kje se nahajajo določeni predmeti, kot so :krožniki, posode in drugi pripomočki. Vse kar sem se učil, mi je bilo všeč. Zavedal sem se, da mi bo to le pomagalo k moji samostojnosti, uspehu.

Približno v štirih ali petih mesecih sem osvojil osnovna znanja. Ko sem premagal vse te novice, mi je svetovalna delavka predlagala, da bi bilo dobro, če bi dokončal osmi razred. Bil sem v dvomih, a sem ji odgovoril, da se strinjam. Na Ljudski Univerzi sem se vpisal in dobil zapske. Ko sem dobil prvo štirico, so se moji dvomi razblinili. Pri pouku sem delal z Brajevim strojem. Za matematiko, fiziko in kemijo, sem imel s profesorji dogovor, da mi z debelim flomastrom zapisujejo, to kar so pisali na tablo. V pol leta sem osmi razred dokončal s petico. Takrat sem kljub slepoti in drugim težavam, dokazal samemu sebi, da je možno vse, samo hoteti je treba.

Z rehabilitacijo bi takrat moral končati, saj sem bil tam že eno leto. Ker sem imel doma zapleteno situacijo, sem prosil za podaljšanje. Čez čas mi je svetovalna delavka prinesla pozitiven odgovor. Povedala mi je, da sem dobil odobreno podaljšano delavno rehabilitacijo. Vesel, da so mi podaljšali bivanje, sem začel obiskovati tečaj na klicnem centru. Na začetku sem imel ure, kako postati dober telefonist. Ko sem osvojil potrebno znanje, sem poskusil na telefonski centrali. Nekaj časa sem bil na centrali, potem pa sem bil v klicnem centru. Delo v klicnem centru mi je šlo slabo od rok. Ker nisem dovolj hitro bral brajevo pisavo, sem imel težave pri telefoniranju, saj nisem dovolj hitro prebral, kar je bilo izpisano na brajevem zaslonu. Za tako delo, kot je klicni center, pa je potrebno, da slepa oseba hitro bere in zna dobro uporabljati računalnik.

Nekaj sem vam pri vsem tem pozabil povedat. V četrtem mesecu moje rehabilitacije, sem poslal prošnjo za donacijo brajevega zaslona. Dobil sem ga v kvartetu s prenosnim računalnikom, skenerjem in tiskalnikom. Vse to mi je podaril Lions club. Hvala jim.

Pri mami sem živel utesnjeno. Moja mama je samohranilka, ki ima poleg mene še dve hčerki. Tako je v enosobnem stanovanju premalo prostora za štiri osebe. Moj prostor je bila predsoba velika dva krat tri metre. Sedaj, ko pišem ta članek se nahajam v svoji začasni sobi. In s čim se ukvarjam? V veselje mi je, da hodim po Osnovnih šolah in predstavljam slepoto. Rad bi, da bi otroci in mladina vedeli kaj več o slepoti. S prijatelji pa se ukvarjamo z izdelavo računalniških igrice. Sicer pa doma s pomočjo računalnika in brajevega zaslona berem ter izpopolnjujem svoje znanje z upanjem, da bom našel v prihodnosti možnost za delo.

[Na kazalo](#)

INTEGRACIJA: Iz prakse o integraciji slepih in slabovidnih otrok/mladostnikov
Avtorica: Mirjana Hafnar, dipl.tiflopedagoginja

V programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo je z odločbo usmerjenih okrog sto slepih in slabovidnih otrok in mladostnikov. Slepi in slabovidni otroci so integrirani v vrtce in šole po vsej Sloveniji in toliko kot je otrok, toliko različnih primerov boljše, dobre in slabe integracije poznamo. Zakon slepim in slabovidnim otrokom omogoča integrirane oblike izobraževanja takrat, ko otrok lahko sledi programu in dosega vsaj minimalne standarde programa. Če otrok ne more

slediti programu in ne dosega minimalnega standarda znanj, se ga ob preverjanju usmeritve – rok določen na odločbi, lahko preusmeri v prilagojen program. To pa pomeni obiskovanje programov v Zavodu, kjer otrok zaradi vseh prilagoditev lažje doseže enakovreden standard znanja. Na predlog staršev ali šole, se zaradi težav, ki jih ima otrok v integraciji, lahko postopek sproži tudi prej. Govorimo le o otroku, ki zmore oz. ne zmore slediti programu, pa se vprašamo kdaj o vzrokih?

Kaj pa potrebuje slep - slaboviden otrok v integraciji, da bo lahko sledil programu, se vsestransko razvijal in ne pozabimo, tudi izživel svoje otroštvo:

1. realno usmeritev v program
2. osnovne materialne in kadrovske pogoje na šoli, kamor je otrok usmerjen
3. dodatno strokovno pomoč glede na motnjo
4. suportivno družinsko okolje
5. sodelovanje vseh subjektov v sistemu vzgoje in izobraževanja » v dobro otroka »
6. prilagoditve izvajanja programa in prilagoditve učnih gradiv, učbenikov, metod in komunikacijskih tehnik
7. opremljenost učenca s komunikacijskimi in drugimi pripomočki

Realnost usmeritve

ŽELJE STARŠEV, SPOSOBNOSTI OTROKA IN OPREMLJENOST Z VEŠČINAMI ZA UBLAŽITEV MOTNJE TER ZAHTEVNOST PROGRAMA IN DINAMIKE V REDNI ŠOLI SO POGOSTO V NESKLADJU.

Kot tiflopedagoginja Zavoda za slepo in slabovidno mladino, ki spremljam otroke v prvi triadi, ugotavljam, da so otroci nepripravljeni na všolanje v 1. razred. Otroci poleg motnje vida, vstopajo v vzgojno izobraževalni proces z zakasnitvami v gibalnem, senzornem, fizičnem razvoju, samostojnosti in hitrosti opravljanja vsakodnevnih opravil. Navedena razlika med polnočutnimi in slepimi otroci, je vsekakor predvsem posledica manjkajoče zgodnje strokovne obravnave otroka in tretmana otroka v družini. Menim, da bi otroku z predhodno specialno edukacijo in vzgojo v družini, lahko prihranili marsikatero stisko in težavo ob všolanju.

Iz prakse

Slepi otroci zaradi slabe psiho-fizične kondicije težko dalj časa spremljajo pouk, moti jih hrup, za opismenjevanje v brajici nimajo dovolj fizične moči za pritisk na stroj, tip in ostale senzorne modalitete niso dovolj razvite, orientacija, grafomotorika, samostojno prehranjevanje, oblačenje, umivanje, uporaba stranišča so področja, kjer bi otroci potrebovali več samostojnosti, za lažje funkcioniranje v oddelku.

V oddelku je pri slepih otrocih opazna tudi izrazita počasnost in potreba po stalnem vodenju, vzpodbudah. Verbalna komunikacija je šibka, najpogostejši so le kratki odgovori na vprašanje. Reakcije otrok na prezahtevne situacije v razredu so: umik v svoj svet, se uležejo na tla, kričijo, ali »nagajajo«. Vsekakor sporočajo svojo stisko in opozarjajo nase.

Slepi in slabovidni otroci so sposobni slediti programu osnovne šole, vendar se moramo zavedati, da naj bo otrok glede na motnjo habilitiran, ker drugače le caplja

za drugimi in v programu ne zmore sprejemati po svojih spoznavnih poteh potrebnih vsebin in ostalih dogajanj iz okolja v svoj proces.

V prvi triadi se na področju specialne edukacije v razvoju otroka ukvarjam z vsebinami in veščinami, ki naj bi jih imel otrok razvite že predšolskem obdobju. Preveč zaščitniški odnos do otroka, poseben status v oddelku, nesamostojnost otroka, popuščanje, pomembnost doseganja le standarda znanja in zanemarjanje ostalih področij v razvoju otroka vsekakor ne ustvarjajo na dolge proge neodvisnega življenja slepega.

Osnovni materialni in kadrovske pogoji na šoli, kamor je otrok usmerjen:

Dejstvo je, da večina šol ob sprejetju slepega oz. slabovidnega otroka ne izpolnjuje materialnih in kadrovske pogojev. Potrebe se običajno rešujejo skozi proces. Šolski objekti so starejše in novejše grajene stavbe, ki še niso bile grajene za vključevanje otroka s posebnimi potrebami. V prvi triadi si šole štajerske regije pri premagovanju gibalne oviranosti enostavno pomagajo s spremljevalcem za slepega otroka preko javnih del. Ta spremljevalec pogosto poskrbi tudi za praktične prilagoditve procesa, prepise v brajico, didaktičen material, spremljanje na dejavnostih, asistenco pri športni vzgoji, itn.

Zagotovitev dragih optičnih in komunikacijskih pripomočkov šole v sodelovanju z lokalno skupnostjo, mediji, MDSS, starši, rešujejo preko raznih donacij in dobrodelnih koncertov. Sistemsko zagotavljanje sredstev za optične in komunikacijske pripomočke za slepe in slabovidne namreč še ni urejeno. Osnovne šole v Podravski in Pomurski regiji so glede opremljenosti s pripomočki za slepe in slabovidne otroke na visokem nivoju. Vsi slepi otroci z funkcionalnimi ostanki vida so v šolah in nekateri tudi doma opremljeni z elektronsko lupo, ki jim omogoča spremljanje pouka po vidni metodi in od učiteljev ne zahteva prilagajanj učnih gradiv, učbenikov, saj imajo učenci kamero, ki jim omogoča spremljanje dogajanja na šolski tabli. Slepa učenka za komunikacijo pa uporablja računalnik z brajevim zaslonom. Seveda bi šole za prilagajanje procesa potrebovale še termokopirni stroj, brajev tiskalnik ipd. Upajmo, da bodo šole glede na potrebe 2. triade reševale materialne prilagoditve tudi vnaprej uspešno.

Glede zagotavljanja kadrovske pogojev določenih v odločbi o usmeritvi otroka, pa zgodba ni tako enostavno rešljiva. Šole za sprejem slepega otroka niso vnaprej pripravljene. Učitelji, ki poučujejo v oddelku se običajno vključijo v prvi seminar, ki ga za učitelje v integraciji organizira Zavod. Formalnostim je tako zadoščeno, vendar je praksa pokazala, da za poučevanje slepih in slabovidnih otrok učitelj potrebuje več znanj. Potrebe po dodatni strokovni usposobljenosti naraščajo iz triade v triado. V prvi triadi je največ težav pri opismenjevanju v brajici, pozneje pri naravoslovnih predmetih in brajevem zapisu matematike, kemije itn. Drug kadrovske problem, ki ga nekako mora reševati šola, ki všola slepega otroka, je zagotavljanje izvajanja dodatne strokovne pomoči po odločbi.

Dodatna strokovno pomoč glede na potrebe otroka ali glede na razpoložljiv kader?

Slepi in slabovidni otroci v kolikor imajo le motnjo vida potrebujejo za možno uspešno integracijo dodatno strokovno pomoč glede na motnjo za rehabilitacijo, blažitev,

odpravo posledic motnje. Praksa kaže drugače. Dodatno strokovno pomoč oz. učno pomoč slepim v integraciji nudijo učitelji in drugi strokovni delavci s katerimi šola razpolaga in jih preveri pred izdajo odločbe tako komisija za usmerjanje, kot OE Zavoda za šolstvo. Strokovno vprašanje ali je lahko otrok uspešen v integraciji, če nima kontinuirano ustrezne strokovne pomoči, ob predhodni ugotovitvi, da učitelji na šolah za poučevanje slepih in slabovidnih nimajo dovolj ustreznih znanj. Najbrž ne.

In zakaj je tako? Slepim in slabovidnim enostavno v tem obdobju transformacije v praksi ni možno zagotoviti tiflopedagogov, ker se na potrebe integracije v smislu kadrov nismo pripravili ne pred uvedbo zakona, ne v petih letih od uvedbe konceptualne možnosti. Večina tiflopedagogov dela v prilagojenih programih Zavoda za slepo in slabovidno mladino, kjer imajo kljub zahtevnemu delu glede na motnje otrok v prilagojenih programih, boljše delovne pogoje kot kolegi na terenu. Mobilna strokovna služba oz. delo v njej še vedno ni dobilo pozitivnega predznaka, vrednotenja, ustreznih delovnih pogojev ter konceptualne, strokovne in organizacijske podpore.

Starši prevzemajo vedno aktivnejšo vlogo pri vzgoji in izobraževanju slepih in slabovidnih otrok. V trenutnih pogojih integracije si mnogi starši sami zagotovijo - uredijo pogoje za uspešno integracijo svojih otrok, od spremljevalcev, tehničnih pripomočkov, prilagajanja učnih gradiv, strokovne pomoči, pomoči strokovnih centrov v tujini itn. Sami se opremijo s potrebnimi znanji in informacijami za pomoč otroku v procesu izobraževanja. Primeri dobrega suporta družine in uspešne integracije so npr: OŠ Jurovski dol, Divača, Velika Nedelja, Črenševci itn.

V dosedanji praksi integracije specializirana institucija, šole in starši še niso našli skupnega konstruktivnega dialoga. Govorimo o konfliktu interesov posameznih subjektov v procesu integracije slepih in slabovidnih otrok. Zaradi neinformiranosti, uveljavljanju lastnih interesov itn., pogosto vsi od tiflopedagogov naprej trošimo energijo za iskanje dežurnih krivcev in prelagamo odgovornost drug na drugega v sistemu. Osebno menim, da bi morala stroka prevzeti v okviru realnih možnosti skupaj s starši in učitelji pot iz labirinta nezadovoljstev in spreminjati trenutno prakso v vzpostavljanje kvalitetnejše pomoči slepim in slabovidnim v integraciji.

Zakon torej omogoča integracijo slepih in slabovidnih otrok v programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, žal pa za uspešno integracijo nimamo zagotovljenih pogojev. To ne bi smel biti razlog, da bi iskali rešitve s poenostavitvijo in otroke iz integracije preusmerili v prilagojene programe ali z ugotovitvijo, da so slepi in slabovidni skupina, ki glede na vrsto in stopnjo motnje potrebujejo več posebnih prilagoditev, ki jih najlažje ponudimo v prilagojenem programu oziroma zavodu.

[Na kazalo](#)

DOBRO JE VEDETI: Največja svetovna konferenca o okvarah in izgubi vida »Vision 2005«

Avtorica: Doc.dr. Darja Kobal Grum, univ.dipl.psih.
Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

V letu 2005 je London gostil eno izmed najpomembnejših konferenc v zgodovini problematike okvar in izgube vida »Vision 2005«. Tokrat so jo organizirali britanski Kraljevi nacionalni inštitut slepih (RNIB), Dejavnosti za slepe (ABP) in organizacija za usposabljanje psov vodičev (GD), sicer pa se na različnih koncih sveta odvija vsake tri leta. Na njej so sodelovali strokovnjaki iz več kot 50 držav, začenši z Argentino, Armenijo, Avstralijo, Avstrijo, Bangladešem, Belgijo, Brazilijo, preko Čada, Finske, Gane, Irske, Jordanije, Luksemburga itd., do ZDA, Vietnama in Zambije. Slovenski predstavniki smo se tokrat predstavili kar s tremi prispevki, kar je za tako majhno državo gotovo korak več k demokratizaciji razmer slepih in slabovidnih Slovencev.

Konferenčnih tem je bilo šest. Prva se je nanašala na klinično skrb in celostno rehabilitacijo slepih in slabovidnih. Na njej so sodelovali zlasti oftalmologi, optometri, psihologi, gerontologi, terapevti za slabovidne, rehabilitacijski terapevti in ekonomisti, ki se ukvarjajo s področjem zdravstva. Slovensko piko na i je tej tematiki podal naš kolega Tomaž Wraber. Druga tema je zajemala epidemiologijo in pojav slepote v svetu. Tudi tu so ekonomisti s področja zdravstva imeli pomembno vlogo. Tretja tema se je osredotočila na ocenjevanje funkcionalnosti vida in vidnega delovanja, ki so jo zastopali zlasti optometri, terapevti za slabovidne, rehabilitacijski terapevti in tiflopedagogi. Sledili sta temi tehnološkega razvoja pripomočkov za slepe. Tu je sodeloval mag. Rener iz Slovenije. Zadnja tema se je nanašala na vseživljenjsko izobraževanje, na kateri so svoja spoznanja predstavili strokovnjaki s področja vzgoje in izobraževanja in predstavniki različnih resornih ministrstev in državnih uprav. S kolegom profesorjem Milanom Bobinskim sva pri tej tematiki predstavila raziskavo o integraciji slepih in slabovidnih otrok v Sloveniji. Ker se tudi sicer sama še posebej zanimam prav za to področje, sem mu tudi na konferenci posvetila vso pozornost. O čem je tekla beseda?

Dr. Miyuachi Hisae z univerze v Tsukubi na Japonskem je opozoril na dejstvo, da je Japonska v zadnjih desetih letih naredila velik napredek v integriranem in inkluzivnem izobraževanju slepih in slabovidnih. V raziskavi, ki jo je predstavil, je sodelovalo 70 šol za slepe (mimogrede, v Sloveniji sta se leta 2004 edini dve instituciji za slepe in slabovidne združili v eno). Med njimi je bila ena državna, dve zasebni in 67 lokalnih, ki vse tesno sodelujejo z rednimi šolami, v katerih se izobražujejo slepi ali slabovidni učenci. Raziskava je pokazala, da največ podpore rabijo učenci in učitelji pri šolskem učenju in učnih tehnikah, pri učenju mobilnosti in orientacije in pri pismenosti.

Izredno zanimiv je bil prispevek dr. Abdullaha Alotaibija iz King Saud univerze v Saudski Arabiji, ki je povedal, da se je integracija pri njih pričela zakonsko izvajati pred 10 leti (za primerjavo: pri nas je bila integracija otrok s posebnimi potrebami uzakonjena leta 2000). Slepi in slabovidni učenci se šolajo v rednih šolah, integracija pa je lahko popolna ali delna. Pri popolni integraciji so, ob ustrezni strokovni podpori, slepi ali slabovidni otroci v celoti vključeni med videče vrstnike. Pri delni integraciji pa pouk poteka v ločenih razredih znotraj redne šole. 85,24 odstotkov učencev iz delne ali popolne integracije takšen način izobraževanja podpira, se čuti sprejete in zadovoljne ter meni, da lažje komunicirajo z okolico, kot če bi obiskovali specialne šole segregiranega tipa.

Omenim naj le še simpozij, ki je na vseh prisotnih pustil močan vtis, vodila pa ga je priznana ameriška strokovnjakinja za izobraževanje slepih in slabovidnih dr. Karren Wolffe. Na njem je predstavila empirično nadgradnjo knjige »Skills for success: A career education handbook for children and adolescents with visual impairments«, ki jo je izdala s svojimi sodelavci in sodelavkami. Poslušalci smo se soočili s petimi glavnimi dejavniki, na osnovi katerih lahko slepi ali slabovidni ljudje živijo neodvisno in samostojno življenje. To so: (1) visoka pričakovanja drugih o njihovem življenju in početju, (2) strukturirano učenje socialnih spretnosti, (3) strokovno vodenje pri učenju kompenzatornih spretnosti (branje in pisanje v brajici, orientacija in mobilnost ipd.), (4) realistične povratne informacije drugih o tem, kaj slepi ali slabovidni zmorejo in česa ne, ko se primerjajo z videčimi, in (5) omogočanje čim bolj raznolikih možnosti, na osnovi katerih lahko slepi ali slabovidni postanejo kar se da (in tam, kjer se da) neodvisni in samostojni.

Pričujoča konferenca je pokazala, da lahko znanost v praksi deluje le tako, da združuje in prepleta na videz zelo različne znanstvene discipline. Pokazala je, da prava znanost ni razdrobljena in nepovezana, temveč lahko le skozi interdisciplinarno povezovanje služi namenu, za katerega obstaja: koristiti človeku.

[Na kazalo](#)

TEST: Predstavitev ZoomText-a 9.0

Avtor in sodelavec: Davor Krajec

AiSquared v svetu velja za enega izmed vrhunsko usposobljenih podjetji, ki svoje znanje in izkušnje udejanjajo v vsem dobro poznanem programskem povečevalniku (za slabovidne) računalniškega zaslona ZoomText. Pred kratkim so na trgu ponudili že deveto različico, ki je še bolj izpopolnjena in uporabna, kot že predhodno predstavljene.

Vsem slabovidnim so poznane neprijetne situacije, kot so pekoče oči, solzenje, dnevni glavoboli ter bolečine v predelu vratu in križa, ki jih povzroča uporaba računalnika brez ustrezne povečave. Vse naštetu lahko bistveno zmanjšate, če se odločite stopiti v »čarobni svet« povečave, ki jo nudi ZoomText 9.0.

ZoomText 9.0 je ogromno pridobil na uporabni vrednosti z inovativno zasnovano tehnologijo prikaza kristalno čiste pisave pri vseh nivojih povečave, imenovano xFonts. Uporabniki povečav 10x in več bodo tako z »devetko« enakovredno uživali v uporabi ZoomTexta, kot uporabniki, ki koristimo povečave do 3x.

Druga novost, ki predstavlja povsem novo uporabniško izkušnjo je s strani AiSquared razvit sintetizator govora NeoSpeech, ki v različici ZoomText-a 9.0 Magnifier/Reader ponuja govorno podporo s povsem naravnim glasom.

Predstavitev novih zmožnosti ZoomText-a 9.0

Ob zagonu se vam na zaslonu prikaže že poznana podoba ZoomText-a, kateri sledi

odprtje uporabniškega vmesnika z že poznano razporeditvijo kontrolnih ikon, razporejenih v kategorijo Magnifier in Reader.

Zavihek Reader vsebuje razširjeno paleto prilagoditev povečave. Po novem je mogoče uporabljati povečave 1.25x, 1.5x, 1.75 ter 2.5x. Nivo povečave stopnjujemo za 1 do povečave 8x. Od 10x do 16x se uporablja korak po 2, ter od 20 do 36 korak po 4.

Prilagoditev pisave

Visoka stopnja povečave je do sedaj predstavljala veliko oviro. Povečana pisava je postala nejasna in marsikdaj povsem neberljiva. Uporabniki s starejšo računalniško strojno opremo so to še bolj občutili, ker npr. pri frekvenci osveževanja 60 Hz celotna slika postane utripajoča in skrajno neprijazna do oči.

Opisan scenarij dokončno podira tehnologija xFonts. Preko ikone Font si zaslonsko pisavo lahko odebelimo, kar omogoči, da je izpis črk bolj poudarjen in lažje berljiv. Za lažji dostop do nastavitve pisave lahko uporabimo kombinacijo tipk CTRL + SHIFT + F. Z izborom Smooth omogočimo prikaz pisave s poudarjenimi robovi, kar še kako pride prav pri branju daljšega teksta ali pri brskanju po spletnih straneh. Zelo uporabna se mi je zdela tretja prilagoditev Condense, ki poveča razmik med črkami, kar odpravlja težavo z zamenjevanjem črk pri branju.

Tehnologija prikaza pisave xFonts žal zahteva ustrezna sistemska sredstva. A brez skrbi, če si lastite procesor z vsaj 1 Ghz in vsaj 512 Mb ram-a že izpolnjujete pogoje za novo uporabniško izkušnjo. Lastniki starejših »mlinčkov« vsekakor niso obsojeni na uporabo nejasne pisave. Vam je namenjeno standardno ostrenje pri prikazu pisav. Če tudi ta nastavev zelo upočasnjuje prikazovanje povečane slike lahko xFonts povsem izključite. Z večkratnim pritiskom tipk CTRL + SHIFT + F je najenostavneje prehajati med nastavitvami xFont, Standard in None.

Uporaba TextFinder-ja

Slabovidni uporabniki imamo izredno veliko težave pri iskanju točno določene besede znotraj posameznega dokumenta, posamezne aplikacije in tudi pri iskanju ikon na namizju. Iskanju elementov namizja je sicer namenjen Desktop Finder, a tudi s pomočjo Text Finderja je mogoče povsem učinkovito navigirati po namizju.

S pritiskom tipk CTRL + SHIFT + T aktiviramo pogovorno okno Text Finderja. V vnosno polje Search for vtiskamo besede, ki jih želimo najti, nastavimo dodatne parametre, ki naj jih iskalnik upošteva. Vse parametre je moč nastaviti znotraj pogovornega okna pod vnosnim poljem Search for. Po pritisku gumba Search pogovorno okno izgine, prikaže se prva pojavitev iskane besede, ki je prebrana ter vidno označena (prebrana je le v različici ZoomText Magnifier/Reader). Ob najdeni besedi se pojavi kontrolna vrstica z gumbi, ki omogočajo premik na naslednjo najdeno besedo, prebiranje predela z najdeno besedo... Območje z najdeno besedo je mogoč prebrati s pomočjo AppReaderja, ki ga aktiviramo preko ikone. Mogoč je tudi direkten povratek na popravek iskalnih parametrov.

Nabor povečevalnih prilagoditev je zelo obsežen. Dostop do vsake prilagoditve je

mogoč preko ikon, ki s svojo jasno grafično zasnovo uporabniku takoj povedo katere prilagoditve so mogoče. Ikone so združene v logične vsebinske sklope. Nad ikonami posameznega vsebinskega sklopa je napis sklopa preko katerega je s pomočjo klika priti do vseh detajlnih prilagoditev. Veliko nepredstavljenih funkcij boste tako lahko enostavno sami odkrili in si jih prilagodili glede na svoje individualne potrebe.

V sklopu govorne podpore, pod kategorijo Reading najdemo povsem novo ikono Zones, ki omogoča, da si v svojih najbolj uporabljenih programih nastavimo področja, ki jih najpogosteje uporabljamo za pregledovanje. Za vsak program je mogoče nastaviti do 10 ločenih področji, do katerih enostavno dostopamo. Vsa enkrat definirana območja določenega programa se shranijo in so nam na voljo ob naslednjem zagonu programa. Nastavitev se izkaže kot zelo uporabna, npr. ko delamo z večjim številom tabel v Excelu in ves čas ne potrebujemo vseh celic tabel. Z izvorno definiranimi območji delo postane hitreje in učinkoviteje opravljeno. Definiranje področji pričnemo preko tipk CTRL + ALT + Z.

ZoomText s svojo deveto izdajo postaja upravičeno nosilec zlate medalje med programskimi povečevalniki. Vsem, ki ste bili ali ste še v dvomih glede uporabnosti ZoomTexta vam polagam na srce, da je zdaj pravi čas, da končno sprostite svoje oči in pustite »mučenje« ZoomText-u, ki je ustvarjen, da vam pomaga.

Programski povečevalnik ZoomText 9.0 je mogoče naročiti pri podjetju MIŠKA d.o.o. v naslednjih izvedenkah:

- ZoomText 9.0 Magnifier
- ZoomText 9.0 Magnifier/Reader

Cena za ZoomText 9.0 Magnifier je 115.000,00 SIT, različica ZoomText 9.0 Magnifier/Reader pa 156.000,00 SIT. Pri nakupu ZoomText-a 9.0 se je priporočljivo odločiti tudi za paket ESP (Enhanced Support Plan), ki omogoča dve brezplačni nadgradnji, brezplačno 24 urno podporo preko brezplačne telefonske številke (potrebno znanje angleščine).

Vse cene so vezane na tečaj dolarja, tako, da lahko pride do minimalnih sprememb cen ob spremembi tečajev dolarja. V primeru, da že imate starejšo licenčno verzijo in želite nadgradnjo se obrnite direktno na MIŠKO d.o.o. na telefonsko številko 01 / 520 5150.

Minimalne sistemske zahteve:

- o procesor Intel Pentium 450 Mhz
- o operacijski sistem:
 - o Windows XP Home ali Professional
 - o Windows 2000
 - o Windows Me
 - o Windows NT (SP 6)
 - o Windows 98
- o 256 Mb RAM-a (priporočljivo 512 Mb)
- o Internet Explorer 5.0 ali več
- o minimalno 25 Mb prostora na trdem disku (vsak NeoSpeech sintetizator zvoka potrebuje še dodatnih 60 Mb)
- o zvočna kartica in zvočniki (nujna le pri različici z govorno podporo)

Priporočljive sistemske zahteve (za učinkovito koriščenje celotne funkcionalnosti)

- o procesor Intel Pentium vsaj 1 Ghz
- o 2 x 512 Mb RAM-a
- o operacijski sistem Windows XP Home ali Professional
- o IE 6.0 ali Firefox 1.5 (z nameščenim popravkom)
- o vsaj 200 Mb prostora na trdem disku
- o zvočna kartica in zvočniki

Predstavitve ZoomText-a 9.0 je bila spisana na osnovi preizkušanja 30 dnevne brezplačne polnodelujoče različice. V testnem obdobju so se pokazale dve težavi. Prva se nanaša na določitev barve miškega kazalca, ki kljub spremembi vedno ostane v beli barvi. Druga zame zelo moteča pomankljivost pa je bila, da ob uporabi tipk ALT GR + V z vključenim ZoomTextom ni mogoče uporabiti znaka @ (afna).

Končna ocena ZoomText-a 9.0 na procentni lestvici od 0% do 100% je pohvale vrednih 95%.

[Na kazalo](#)

NAMIGI IN NASVETI: Shranjevanje zaslona v sliko, Tipkanje znakov s pomočjo številčnice

Avtor in sodelavec: Brane But

15. Kako shraniti zaslon v sliko

Računalnik je »crknil«, nekaj se je zakompliciralo in kličemo po telefonu na pomoč svojega računalniškega guruja, Seveda mu moramo opisati, kaj se je na zaslonu zgodilo, kaj piše oziroma kakšni znaki so na zaslonu, kaj vse se pravzaprav na zaslonu nahaja. To pa je izredno mučno, za nas praktično že nemogoče. Vendar tudi za ta problem obstaja elegantna rešitev. Napravimo sliko zaslona (print screen) in jo po elektronski pošti pošljemo svojemu guruju, ki bo tako lahko sam neposredno videl stanje na našem zaslonu.

Pritisnemo kombinacijo tipk CTRL + PRINT SCRN. S tem smo že ustvarili sliko zaslona in jo shranili v odložišče. Tipka PRINT SCRN, ki jo do sedaj večina najverjetneje še nikoli ni uporabila (na nekaterih tipkovnicah je označena z napisom PRTSC ali Prt Scr ali kaj podobnega), se po navadi nahaja na tipkovnici v zgornji vrstici tipk prva desno od tipke F12.

Potem zaženemo program za risanje, npr. Slikar (MSPaint) in prilepimo sliko iz odložišča, najbolj enostavno s kombinacijo tipk CTRL+V, nato pa sliko shranimo v datoteko, ki jo ustrezno poimenujemo. Priporočljivo je, da sliko shranimo kot tip JPG, saj bo v tem formatu datoteka veliko manj obsežna, kar nam bo zelo prav prišlo pri pošiljanju.

Kako sliko shranimo v formatu JPG? Ko shranjujemo datoteko in npr. s kombinacijo

tipk CTRL+S odpremo okno Shrani kot (Save As), je pod okencem Ime datoteke okence Vrsta datoteke (ali Shrani kot vrsto), kjer v spustnem meniju poiščemo tip oz. format, v katerem želimo shraniti datoteko.

Lahko pa npr. ustvarjeno sliko zaslona prilepimo v word datoteko, kar je tudi bolj enostavno. Odpremo word datoteko, s kombinacijo tipk CTRL+V prilepimo sliko in datoteko shranimo. Takšna word datoteka bo nekoliko večja od JPG datoteke.

Tako, sedaj pa lahko sliko zaslona po e-pošti kot prilogo pošljemo svojemu računalniškemu guruju, ki bo tako lahko sam najbolje videl stanje našega zaslona. Lahko pa na ta način sliko zaslona shranimo za kakšne druge potrebe, jo natisnemo idr.

16. Tipkanje različnih znakov s pomočjo tipke ALT in številčnice

Velikokrat lahko imamo težave, ko želimo vtipkati kakšen poseben znak (npr. ~ \ % \$ # % & @ [] { } € idr.), smo pa pred tujo tipkovnico in ne vemo natančno, kje se vsi ti znaki na tipkovnici nahajajo. Lahko se tudi zgodi, da smo se znašli na kakšni spletni strani oziroma v programu, kjer tipke na naši tipkovnici ne delujejo kot običajno oz. kot smo navajeni. Lahko se npr. tudi zgodi, da v takšnih situacijah tudi ne deluje standardna kombinacija tipk (npr. ALT GR + V za znak @; tipka ALT GR je prva tipka na desni strani preslednice). Mnogih znakov, ki jih kdaj potrebujemo, pa na tipkovnici sploh ni. Kako si lahko pomagamo?

Najrazličnejši znaki so uvrščeni v posebne tabele in oštevilčeni z zaporednimi številkami. Določen znak vtipkamo tako, da pridržimo tipko ALT (tisto na levi strani preslednice) in na številčnici (skupina tipk s številkami na desni strani tipkovnice) vtipkamo zaporedno številko oziroma kodo zelenega znaka (seveda mora biti tipka NUM LOCK vključena). Znake torej vpisujemo s pomočjo kombinacije tipk.

Osnovna tabela znakov se imenuje ASCII. Pomembna je tudi tabela ANSI, ki se od ASCII razlikuje po znakih nad številko 127. Pa še ta razlika: če želite vtipkati znak 128 iz tabele ASCII, vtipkajte ALT+128, če pa želite vstaviti znak iz tabele ANSI, morate vtipkati ALT+0128 (pred zaporedno številko znaka torej dodate ničlo).

Tabelo znakov ASCII npr. najdemo na spletu pri pomoči za Microsoft Office:
<http://office.microsoft.com/sl-si/assistance/HA011331361060.aspx>

Pa si pogledjmo še nekaj primerov številke oz. kod znakov, ki nam večkrat lahko pridejo prav:

Opis znaka	Znak	Številka
klicaj	!	33
dolar	\$	36
procent	%	37
in	&	38

Opis znaka	Znak	Številka
oglati zaklepaj]	93
zaviti oklepaj	{	123
zaviti zaklepaj	}	125
tilda	~	126

opuščaj	'	39
okrogli oklepaj	(40
okrogli zaklepaj)	41
manjše	<	60
enačaj	=	61
večje	>	62
afna	@	64
oglati oklepaj	[91
pošev. v levo	\	92

O s preglasom	Ö	153
U s preglasom	Ü	154
narekovaj zadaj	«	174
narekovaj spredaj	»	175
evro	€	0128
tri pike	...	0133
križ	†	0134
promil	‰	0137
stopinja	°	0176

[Na kazalo](#)

OGLASNA DESKA: Plesna predstava študentov invalidov na Švedskem Avtorica: Daniela Šorc

Društvo študentov invalidov Slovenije se že od same ustanovitve, tega bo naslednje leto jubilejnih 10 let, trudi premikati meje nemogočega. Mlada, visoko strokovno usposobljena strokovna služba in inovativne ideje članov so do sedaj že nekajkrat dokazali, da invalidnost ni ovira, potrebna je le volja in usmerjenost h končnemu cilju.

Pod okriljem Društva študentov invalidov je združenih preko 190 študentov z različnimi vrstami invalidnosti, kar je edinstveni primer tudi na ravni Evrope. DŠIS pokriva področje Ljubljanske in Mariborske Univerze, v pripravi pa je tudi odprtje informacijsko – svetovalne enote na Primorskem.

Delovanje društva temelji na programih in projektih, ki jih izvaja in vodi. Nekaj glavnih se vsakoletno le obnavlja oziroma dopolnjuje, vsi pa so zasnovani tako, da imajo člani v času študija možnost dobiti popolno podporo pri organizaciji študijskih in tudi obštudijskih dejavnostih.

DŠIS se financira iz sredstev pridobljenih na Javnih razpisih občin, ministrstev in drugih javnih zavodov, tako na nacionalnem, kot tudi na mednarodnem nivoju. Idejne zasnove, uspešnost in predvsem smiselnost našega delovanja pa so razlog, da so tudi donatorji in sponzorji večkrat radi pripravljeni sodelovati, kar je bistvenega pomena glede na to, da je financiranje delovanja društva žal še nestalno in zato tudi večkrat vprašljivo.

V sodobni družbi je bolj kot kdajkoli prej v ospredju različnost – pa ne tista, ki poudarja drugačnost izjem, pač pa tista, ki spodbuja svojskost in edinstvenost posameznika. Vsak od nas je svet zase, kljub temu pa poskušamo danes snovati skupno zgodbo, zgodbo, v kateri bodo prepletene izpovedi vseh – tankočutno in nevsiljivo, da se vsak lahko izrazi v polnosti, pa vendar z dovolj življenjske energije, da se začuti in spozna bistvo, ki ga sporočamo. Umetnost, kultura umetniškega

izražanja je polje odseva, kjer se preplete podobnost in različnost, povprečje in ekstrem, sprejemljivo in nedoumljivo, znano in nepričakovano... Je možnost in stičišče nekdanjih vrednot in novih idej.

V društvu, med številnimi idejami, ki jih uresničujemo skozi projekte, vedno večji izziv postajajo prav »te«, ki so za nekatere »neverjetne«. Tako se je v društvu, letos že tretjo sezono zapored, skupina 13. študentk in študentov odpravila na smučanje v Livigano v Italijo. Druga skupina; 11. slepih in slabovidnih ter gluhih in naglušnih članov, pa se je v začetku decembra odzvala vabilu na mladinsko izmenjavo, ki jo je organizirala švedska plesna šola iz Etzbyna in tako uspešno predstavila našo državo, kulturo tudi preko meja. In, če kar ostanemo pri plesu in od tu naprej nadaljujemo...

Ideja o našem plesnem projektu se je porajala kar nekaj časa, vendar pa sta izkušnja iz Švedske in dejstvo da, kljub precejšnji zasičenosti plesne scene, v Sloveniji še nismo zasledili plesnih ustvarjalcev, ki bi nas z idejo prehiteli, bili dovolj žgečkljivi za realizacijo naše zamisli. V njej vidimo nov izziv, ki bo ponudil nekaj novega in izvirnega, tako za vse sodelujoče kot za slovenski oder in njegovo širše občinstvo.

Naše povabilo k sodelovanju je z veseljem sprejel Miha Krušič, v slovenskem prostoru uveljavljen kot uspešen koreograf, pedagog, sodnik in predvsem znan kot človek, ki prav tako ljubi nove izzive. Miha je plesno kariero začel pri 13. letih. Treniral je skorajda v vseh plesnih šolah po Sloveniji in svoja plesna znanja izpopolnjeval, pa tudi širil tako doma kot v tujini. Z izkušnjami, ki si jih je nabral pri latinsko ameriških in standardnih plesih, se je podal na zelo uspešno pot profesionalnega plesalca. Kot prvi državni prvak v breake dance-u in rezultatom v hip hop-u se je ustalil v Blejskem plesnem studiu, od koder prihajajo tudi prvi svetovni prvaki v hip hop-u, s Kazino pa je osvojili tudi naslov evropskih in svetovnih prvakov v jazz-u in hip hop-u. Vrhunec svojega dosedanjega samostojnega ustvarjanja, katerega je dosegel s sodelovanjem na spektakularnem koncertu Siddharte na bežigranskem stadionu leta 2003 - zadolžen je bil za tretji 'stage', je okronal z odprtjem svojega plesnega studia Pro-Dance v Ljubljani, znotraj katerega se rojevajo nove ideje in zvezde. V februarju letos, je s svojimi plesalci in plesnimi showi razvnel občinstvo na Svetovnem pokalu Vitranc 2005.

Kot avtor, nam je z njegovim profesionalnim pristopom in načinom dela dal občutek enakovrednosti. Z občutkom da verjame v nas smo tako izpolnili tista naša najbolj neverjetna pričakovanja – da smo tudi mi lahko del plesnega ustvarjanja. Projekt, v katerem bo vsak izmed nastopajočih imel aktivno vlogo vključuje 20 plesalcev od katerih nas je: 6; Alenka, Mojca, Vesna, Nuška, Daniela in Aida na invalidskih vozičkih, 4; Miha, Jana, Matej in Davor slepih oz. slabovidnih, 6; Mihaela, Milena, Urša, Vesna, Sara in David lažje gibalne oviranih, ter Barbara, Petra, Paula in Nina, ki bomo skozi učenje gibov in poslušanje oziroma ugotavljanje ritma sestavili enourno plesno predstavo. Pomembnost projekta je v tem, da je pedagoški proces povsem prilagojen potrebam vsakega člana. Treningi potekajo v najetih dvoranah, ki morajo biti dostopne za invalidski voziček, od decembra 2004 v obliki intenzivnih vaj ob vikendih in jih sproti usklajujemo glede na želje plesalcev in zasedenost koreografa. Število treningov in njihova pogostost bo odvisna od potreb oziroma hitrosti osvajanja posameznih veščin.

Predstava je bila premierno uprizorjena na odru in širši javnosti predstavljena 20.

maja 2005. Zaradi interesa javnosti, pa se je zgodila tudi ponovitve 3. junija.

Verjamemo, da lahko ob izjemnem pristopu in vodstvu mladega, kreativnega koreografa ustvarimo predstavo, ki ne bo samo estetsko privlačna, ampak bo s svojo posebno sestavo tudi idejno živa, kar bo postavilo pod pretres marsikatero zakoreninjeno prepričanje. Morda nam uspe realizirati željo iskrenih ustvarjalcev, da vsaj malo premaknemo mejo med mogočim in nepredstavljamim, da zabrišemo mejo med iluzijo popolnosti in nesmislu stereotipa invalidnosti.

[Na kazalo](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: Potovanje študenta po Belgiji in Londonu

Avtor: Rok Janežič

Urednica rubrike: Metka Pavšič

Od konca januarja do konca junija tega leta sem kot Erasmus študent živel v belgijskem Antwerpnu, in ker je Belgija tako rekoč sredi zahodne Evrope, sem to priložnost izkoristil tudi za potovanja. Seveda nisem toliko potoval kot študentje iz Amerike, ki so se povsem predali turistični mrzlici in obredli bržkone celo Evropo, vendar sem kljub temu tudi sam nabral nekaj popotniških utrinkov, ki jih bom z veseljem podelil z bralci te rubrike.

Naj začnem kar v Antwerpnu, ki je bil pet mesecev moj začasni kraj bivanja. Mesto je – po besedah spremljevalcev, s katerimi sem ga dodobra prepešal – v primerjavi z Amsterdamom precej zanemarjeno, vendar se v starem mestnem jedru turist počuti zelo prijetno, nekako tako kot v stari Ljubljani, le da je ljudi na ulici precej več, še posebej ob sobotah, kar se mi je zdelo malce nenavadno. Ker sem slep, sem bil pozoren predvsem na morebitne semaforje za slepe, a sem bil glede tega hitro razočaran. Na svojih sprehodih sem srečal le dva, pa še ta sta tiktakala bolj potihno. V Antwerpnu sem obiskal tudi nekaj muzejev. Najbolj sem bil navdušen nad Kraljevim muzejem lepih umetnosti, kjer te po razstavi slik varno vodi audioguide (morda se tej reči po slovensko reče zvočni vodič); to pomeni, da si na začetku ogleda nadeneš slušalke, in ko prideš do slike, ki bi jo rad bolj podrobneje spoznal, na tipkovnici, ki je še najbolj podobna prenosnemu telefonu, odtipkaš številko slike in zvočni vodič ti prebere ne le natančen opis slike, temveč tudi ozadje nastanka, življenje avtorja slike, simboliko barv itd. Očitno pa je opremljanje tega muzeja z zvočnimi komentarji slik ravno v teku, saj so npr. slike flamskih starih mojstrov (15. stoletje) bolj ali manj vse tako obdelane, bolj ko pa gremo proti sodobnosti, manj je opisov.

Tak način ogledovanja slikarske razstave me je dokončno prepričal, da lahko tudi slepi uživamo v slikarskih stvaritvah, če nam je to le omogočeno. Tudi v nadaljevanju tega članka bomo videli, da je takšno približevanje umetnosti slepim in tistim videčim, ki dela določenega umetnika ali obdobja poznajo le površno in so jim razlage in opisi slik ravno tako dobrodošli, v večjih evropskih muzejih že dolgo stalna praksa. Ob tem se seveda sprašujem, zakaj se tudi muzeji v Sloveniji ne lotijo tovrstnega posodabljanja svojih umetniških zbirk, še posebej, če pomislim na vsa mogoča približevanja Slovenije Evropi in primerjanja z njo.

Belgija je tudi dežela piva in čokolade. Tam ima skoraj vsaka vas svojo pivovarno, zato bi bil greh, če je Antwerpen (mesto s 500.000 prebivalci) ne bi imel. Univerza je za tuje študente organizirala ogled te pivovarne (imenuje se Koning, kar pomeni kralj). Njeno pivo je precej podobno pivu slovenskih pivovarn in je tako namenjeno predvsem tistim obiskovalcem iz Slovenije, ki jim ni bogve kaj do degustiranja premnogih vrst belgijskega piva z nadvse čudnimi okusi. Vodič, ki nam je predstavil postopek proizvodnje piva, je bil že kar solidno pijan, kar pa je bilo v harmoničnem sozvočju z dejavnostjo ustanove, v kateri je zaposlen. Povedal nam je, da v Belgiji poznajo več kot 600 vrst piva, zato Belgijci piva ne pijejo, temveč ga le degustirajo.

Bruselj je od Antwerpna oddaljen dobre pol ure z vlakom; je pa pri tem treba vedeti, da so belgijski vlaki precej hitrejši od slovenskih. Vožnja z avtobusom traja dvakrat dlje. Zanimivo je tudi to, da je s stališča cen prevoza situacija v Belgiji ravno obratna kot v Sloveniji: avtobusi so občutno cenejši kot vlaki. V Bruselj sem se odpravil v nedeljo, kar ni bila najbolj pametna poteza, saj ogled marsikatere zanimivosti na ta dan ni mogoč. Tako npr. nisem mogel vstopiti v evropski parlament, kaj šele, da bi prisostvoval vodenemu ogledu le-tega. Spadam pač med tiste popotnike, ki nimajo ne volje ne talenta za organizacijo in jim je načrtovanje potovanja velika muka. V Bruselj sem se odpravil predvsem zato, da bi si v Bruseljskem kraljevem muzeju za zgodovino in umetnost ogledal razstavo, postavljeno prav za slepe. Ta muzej se namreč že dobrih 20 let loteva postavljanja takšnih razstav, pri čemer dotikanje predmetov ni le dovoljeno, temveč celo zaželeno. Letos so slepim prilagodili dve razstavi in kot nalašč sem v Bruselj prišel ravno tisti teden, ko so prvo razstavo umaknili, drugo pa postavljali, skratka, ravno tisti teden, ko ni bilo nobene razstave. Pozneje ni bilo časa ali spremljevalca, ki bi bil zainteresiran za ogled te razstave. Vendar zaradi tega ne občutim kakšne posebno globoke žalosti: Bruselj me gotovo še čaka, umreti pa tudi ne mislim še tako kmalu. Kaj sem pa potem sploh počel v Bruslju? Ogledal sem si nekaj znamenitosti, npr. Atomium. To je velikanski kip molekule, narejen iz jekla. Postavljen je bil leta 1957, in sicer, kolikor vem, v počastitev tehničnega oz. industrijskega razvoja. Ker je bil ta monstrum ograjen, sem bil odvisen od opisa spremljevalke. Njen opis je bil edini vir tudi pri kipu dečka, ki lula v nekakšen bazen ali mali vodnjak. Ko sva se s kolegico pojavila tam, je vanj že strmela čreda turistov. Meni se, odkrito povedano, ni zdel nič posebnega, saj se tudi opisa ne spomnim več. Vzroka za to sta lahko dva: ali obiskovalca pri tem kipcu lahko očara le pogled nanj ali pa, in to se mi zdi bolj verjetno, je to še ena izmed turističnih atrakcij, ki se jo kuje v zvezde, čeprav si tega ne zasluži.

Belgijci upravičeno trdijo, da je njihova dežela središče zahodne Evrope, saj npr. vožnja z vlakom iz Antwerpna do Pariza traja uro in pol, do Amsterdama dve uri, pa tudi nemški Koeln ni bistveno dlje. Zato smo se marca za konec tedna odpravili v London. Šli smo z avtobusom, kar je trajalo 7 ur, je pa bila to daleč najcenejša varianta, cena pa je za študente na potovanjih skoraj vedno odločilen dejavnik. Stanovali smo v hostlu zraven pokopališča. Moji cimri so imeli nekajkrat priložnost videti lisico, ki je švignila med grobovi. London je mesto muzejev; menda jih je tam kar 600, zato brez ogleda kakšnega izmed njih ni šlo. Tower me je resnično navdušil, pa ne le zato, ker v njem zvemo veliko o angleški zgodovini, temveč predvsem zato, ker lahko obiskovalec na vhodu vzame zvočni vodič, ki ga vodi skozi celotno trdnjavo. Vstopnina v muzej je bila 14

funtov, za slepe 11 funtov, za spremljevalca slepe osebe pa je bil vstop prost. Zvočni vodič natančno opiše obliko in sestavo trdnjave, prav tako tudi poti, po katerih prideš od enega stolpa do drugega. Za tiste, ki nas zgodovina malo bolj zanima, zvočni vodič ponuja tudi pomembne zgodovinske dogodke, ki so se v Towerju pripetili. Glede na to, da je bil Tower skozi vso angleško zgodovino zapor, so to predvsem usmrtitve in arestantske kariere pomembnih ljudi (kraljev, raznih upornikov itd.). London me je navdušil tudi zato, ker je res svetovljansko mesto. V njem se prepletajo mnoge svetovne kulture, slišiš lahko številne jezike, predvsem neevropske. Ko sem ob večerih hodil po središču mesta, sem angleščino bolj malokrat slišal. Prevladovala je arabščina v kombinaciji z drugimi eksotičnimi jeziki. Po ulicah kar mrgoli glasbenikov in drugih pouličnih umetnikov, ki s svojo dejavnostjo precej prispevajo h kulturni podobi in živahnosti mesta, kar v Ljubljani pogrešam. Še posebej pozorno sem prisluhnil nekemu črncu, ki je igral na afriške bobne. Stopil sem do njega in ga prosil, naj mi pokaže, kako se pravilno s prsti in dlanmi bobna. Tako sva potem dobro minuto skupaj improvizirala, potem pa sem se odpravil naprej.

To je bilo nekaj mojih popotniških utrinkov. Seveda sem marsikaj izpustil, marsikje pa tudi nisem bil. Zamudil sem npr. izlet v Luxemburg, pa tudi Nizozemska se mi je izmuznila, čeprav je Antwerpen zelo blizu meje. Vse to pa so le razlogi, da se še kdaj odpravim v ta del Evrope in še kam.

[Na kazalo](#)

OPLEMENITIMO DENAR: Plačaj najprej sebi

Avtor: Igor Mujdrica, direktor i-zavarovanje d.o.o.

individualno – investicijsko – inovativno www.i-zavarovanje.com

December je ponavadi čas za inventuro. Kaj smo dosegli skozi leto, kje so se stvari izboljšale ali poslabšale in določitev smernic za prihajajoče leto. Na področju osebnih financ, vidim eno večjih težav pri večini varčevalcev (vlagateljev/investitorjev), da se niso naučili pravilno varčevati. S tem mislim predvsem na zavedanje, da je varčevanje pomembno in nujno, hkrati pa lahko preprosto. Res je, da zahteva nekaj časa in malce truda, vendar je rezultat kaj hitro viden. Če bi torej radi začeli z varčevanjem preko vzajemnih skladov, delnic ali pa zgolj varčevati prek bančnih računov, obstaja preprost in najlažji način, ne da bi se morali pretirano odpovedovati svojemu načinu življenja. Metoda se imenuje »PLAČAJ NAJPREJ SEBI«.

Plačati najprej sebi je preprost in edini pravi način ustvarjanja premoženja ali doseganja zastavljenih finančnih ciljev. To pomeni, da vsakič, ko prejmete plačilo (naj bo to redni mesečni prihodek, žepnina, denarna darila ali nagrade ipd.), prihranite del tega. Tako bodo prihranki vedno večji in na voljo za nepričakovane stroške in za vaše finančne cilje (nakup nepremičnine, avtomobila, plačilo šolanja, počitnice, upokojitev, nakup računalnika...). Plačati najprej sebi JE zelo preprosta IN prava strategija, ki se jo je treba naučiti, še preden se odločite svoja sredstva na različne načine plemeniti.

Koliko naj bi plačali OB VSAKEM PREJEMKU najprej sebi? Vsekakor je to odvisno od vaših finančnih ciljev in je za vsakega posameznika različno. Privarčevana (odvajana) sredstva bi morala biti v skladu z višino vaših prihodkov. Bolj pomembna

kot višina pa je doslednost! Pri varčevanju je napredek večji, če dosledno redno odvajate iste zneske od vsakega prihodka, kot pa če varčujete poljubne zneske, kadar se vam zljubi.

Začnite z mesečnimi stroški

Predvidevam, da plačujete račune enkrat mesečno. Če tega nimate urejenega, določite dan v mesecu, ko boste račune plačevali. Srečati je namreč tudi take, ki račune plačujejo skozi ves mesec (tudi po petkrat na mesec), kar po nepotrebnem jemlje čas, energijo in zmanjšuje možnosti za varčevanje.

Nato od vseh računov najprej plačajte sebi. Naj bo to račun za nakup investicijskih kuponov vzajemnih skladov, polog sredstev na trgovalni račun pri borzno-posredniški hiši ali pa polog na bančni račun. To morate storiti, čeprav si tega ne morete privoščiti. Če ugotovite, da vam nato ne ostane dovolj sredstev za pokritje ostalih stroškov, si znesek zapišite in preglejte, kje bi ga lahko privarčevali. Morda boste morali malce zategniti pas pri špeceriji ali se odpovedati nekemu drugemu strošku, ki ni nujen. Vendar to preprosto naredite.

To ni pretežko

Menite, da je to pretežko za vas? Če je temu tako, si morate odgovoriti, ali se je težje odpovedati velikokrat nepotrebnim (celo škodljivim) navadam ali je težje ostati v finančnem razsulu? Vedite, da boste ostali v enaki (verjetno celo slabši) finančni situaciji, če se ne boste nagibali k pozitivnim spremembam. Če ste nagnjeni k zadolževanju, da bi umetno izboljševali svoj življenjski standard, bo situacija še slabša. Nihče ne bo delal namesto in za vas, če ne boste najprej delali zase in na sebi.

Obvladovanje osebnih financ daje občutek moči, ki bo vplivala na vsako področje vašega življenja. Občutka svobode, da ste vi in vaša družina preskrbljeni ne glede na nepredvidljive dogodke, se ne da opisati z besedami. To je nekaj, kar boste občutili sami, ko boste spoznali, da varčujete zase in ne za dokazovanje pred sosedi, znanci ali sodelavci.

Bodite mož beseda

Da iz malega raste veliko, še kako drži. Če boste začeli z majhnimi sredstvi in bili dosledni, se vam bo izplačalo. Spodnji primer prikazuje moč doslednosti skozi 1, 5 in 10 let. Številke ne vključujejo vpliva obrestnoobrestnega računa, zato so zneski manjši, kot če bi dejansko varčevali (vlagali/investirali).

MESEČNO	1 LETO	5 LET	10 LET
1.000 SIT	12.000 SIT	60.000 SIT	120.000 SIT
2.000 SIT	24.000 SIT	120.000 SIT	240.000 SIT
4.000 SIT	48.000 SIT	240.000 SIT	480.000 SIT
6.000 SIT	72.000 SIT	360.000 SIT	720.000 SIT
10.000 SIT	120.000 SIT	600.000 SIT	1.200.000 SIT

20.000 SIT	240.000 SIT	1.200.000 SIT	2.400.000 SIT
------------	-------------	---------------	---------------

Opomba: 20.000 SIT privarčevanih sredstev na mesec bi pomenilo, da vsak dan privarčujete manj kot 700 SIT

Če plačujete najprej sebi, ste prisiljeni varčevati. Skoraj vsi si lahko privoščite odvajati pet odstotkov prihodkov v namene varčevanja. Še posebno, če je to prvi račun, ki ga plačate. Z malce več truda, pa je od 10 do 15 odstotkov mesečnega prihodka priporočena vsota, namenjena za varčevanje, najbolj odločni pa bodo ta znesek povišali do 20 ali celo 30 odstotkov in več mesečnih prihodkov. Če boste plačali najprej sebi, tega zneska ne boste zapravili. Sebi in svoji družini ste dolžni lepo in brezskrbno prihodnost, če lahko vplivate nanjo pa še toliko bolj.

Napotki pri plačevanju sebi

1. Čeprav nisem zagovornik trajnih nalogov pri bankah ali administrativnih prepovedi pri delodajalcih, si te ustvarite, če se ne morete disciplinirati dovolj, da bi plačevali najprej sami sebi. Obrnite se na strokovno pomoč tistih, ki razumejo finance in to bo urejeno zelo hitro. Z malo truda bo ta način zahteval pregled le enkrat ali dvakrat na leto
2. Če so se vam prihodki povišali, razliko nemudoma odvajajte na varčevalni (investicijski, trgovalni) račun. Če vam denar ne bo na voljo, ga tudi zapravili ne boste.
3. Učite otroke plačevanja najprej samemu sebi. Če jih boste opazovali, boste kaj hitro videli, da otroci veliko prej napravijo tisto, kar delate, in ne tisto, kar rečete. Če bodo videli in slišali, da se stalno pogovarjate o varčevanju, je veliko večja verjetnost, da bodo tudi sami delovali enako, ko odrastejo in zapustijo dom.
4. Če otrokom dajete žepnino, vztrajajte na tem, da se del sredstev odvaja na varčevalni račun. Mlajši kot so otroci, lažje jih boste naučili teh navad, ki jih bodo uporabljali tudi pozneje, ko vas ne bo več ob njih.

[Na kazalo](#)

NOVIČKE: Zgrešeni klic, Novi ponudnik širokopasovnega dostopa T-2, kdaj je nastal Mesec, Kazaa s proti-piratsko zaščito, Firefox agresivnejše do uporabnikov
Avtor in sodelavec: Safet Baltič

Zgrešeni klic

Družba Mobitel je z dnem 24.10.2005 svojim uporabnikom omrežja GSM/UMTS ponudila novo storitev SMS zgrešeni klic, ki omogoča beleženje klicev na uporabnikovo telefonsko številko med časom njegove nedosegljivosti. Takoj ko uporabnik vklopi svoj mobilni dobi prek SMS sporočila obvestilo o klicih, ki so se zgodili v času njegove nedosegljivosti. Storitev SMS zgrešeni klic je brezplačna. Uporabnik dobi 2 SMS sporočila. V prvem je obvestilo, da je bilo med časom njegove nedosegljivosti klicano na njegovo številko, v drugem pa dobi datum, uro in telefonsko številko klicatelja. Storitev vklopite tako, da na številko 1918 pošljete SMS

sporočilo z ključno besedo KLIC.

Vir: <http://www.mobitel.si>

Ultra lahki prenosnik

Podjetje Toshiba je izdelalo ultra lahki prenosni računalnik z imenom Toshiba Libretto U100. Ta prenosnik tehta manj kot 1 kg in ima 7.2 palčni ekran. Kljub temu pa ne zaostaja za ostalimi prenosniki iz družine ultra lahkih. Vgrajen je procesor Pentium M S taktum 1.2 ghz, ter 512 pomnilnika in ima kar 60 gb trdega diska. Prenosniku je priložena postaja z optično enoto v kateri je DVD zapisovalnik. Bios omogoča, da DVD je in glasbo lahko iz optične enote predvajamo brez zagona OS. Zaslona je osvetljen z led diodami in ne glede na majhno diagonalno ima ločljivost 1280 za 768 pik.

Vir: <http://www.monitor.si/laboratorij.php>

Novi ponudnik širokopasovnega dostopa T-2

Odkar je na začetku Septembra meseca Telekom Slovenije omogočil širokopasovni dostop do interneta brez priključka ISDN se je na našem tržišču pojavilo kar nekaj le teh ponudnikov. Večina ponudnikov ponuja le dostop do interneta. Do 1 Oktobra je le podjetje Siol ponujalo celotne širokopasovne usluge, kar pomeni poleg dostopa do interneta še IP telefonijo, ter internetno televizijo. Z 1 Oktobrom je na tržišče ponudnikov širokopasovnega dostopa vstopilo podjetje T-2. T-2 ponuja tehnologijo VDSL, katera omogoča prenose podatkov do 100Mbps/20Mbps. Poleg tega nam ponujajo tudi IP telefonijo po izredno ugodnih cenah, ter internetno televizijo z možnostjo priklopa na kar 3 televizijske sprejemnike. Več informacij dobite na spodnjem naslovu.

Vir: <http://www.t-2.net>

Dogovor Hollywooda z avtorjem BitTorrenta

Filmska industrija v Hollywoodu je s Bramom Cohenom, ki je avtor programa za izmenjavo datotek po imenu BitTorrent dosegla, da iz svojih strežnikov umakne piratske filme. Avtor programa mora iz svojih spletnih strani umakniti vse povezave, ki kažejo na piratske kopije filmov sedmih Hollywoodskih studiev. Ker ta dogovor zavezuje le stran Bittorrent.com, se ne ve kakšen učinek bo dosežen na drugih straneh s podobno vsebino.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Mesec je nastal pred 4.527.000.000 leti

Nemški in Britanski znanstveniki so na podlagi vzorcev iz meseca določili natančno

starost Našega naravnega satelita. Znanstveniki na univerzah v Munstru, Kolnu, ter Oxfordu menijo, da je nastal med 30 in 50 milijoni let po nastanku našega sončnega sistema. Luna naj bi nastala po trku vesoljskega telesa veličine Marsa z Zemljo. Po tem trku je v Zemljini orbiti ostalo precej snovi iz katerih naj bi se oblikoval mesec.

Vir: www.rtv slo.si

Kazaa s proti piratsko zaščito

Avstralsko sodišče je avtorjem programa Kazaa, ki se uporablja za izmenjavo datotek vseh vrst naložilo, da v program vgradijo filtre, ki bodo preprečevali iskanje datotek z nezakonito vsebino. Lahko pa se upravičeno vprašamo, kako bo to vplivalo na boj proti piratstvu, ko pa uporabniki uporabljajo druge novejša, ter zmogljivejša programe.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Firefox agresivnejše do uporabnikov

Podjetje Mozilla je obvestila javnost, da bo do konca letošnjega leta na spletu nova različica spletnega brskalnika Firefox. Med drugim so poudarili, da uporablja njihov program Firefox že 10 odstotkov spletnih uporabnikov. Zato podjetje Mozilla obljublja, da bodo odslej na spletu novi popravki, s čimer nameravajo konkurirati Microsoftu in njegovemu Internet explorerju.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

[Na kazalo](#)

=====

Oblika, ime in vsebina e-revije RIKOSS so avtorsko zaščiteni. Protizakonito je kopiranje, posredovanje ali kakršna koli drugačna uporaba brez pisnega dovoljenja uredništva. Revijo ste v skladu s 45a. členom Zakona o varstvu potrošnikov prejeli na osnovi vaše prijave na spletnih straneh revije Rikoss ali na osnovi vaše ali prijateljeve elektronske prijave. V primeru, da ste pomotoma dobili e-revijo vas prosimo, da nam sporočite in izbrisali vas bomo iz seznama naročnikov.

Predloge/pripombe, naročila/odjavo, pišite na [Uredništvo](#)
[Tu pa odsrfate Na domačo stran Rikoss](#)

© 2002-2005, Uredništvo Rikoss, [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)